

שיטת הרבי בסדר הסימנים ברמב"ם

מקורות:

רמב"ם הל' מלכים (פי"א ה"ד):

- 1 ואם יעמוד מלך מבית דוד, הוגה בתורה ועוסק במצוות כו' ויכוף כל ישראל לילך בה ולחזק בדקה
2 וילחם מלחמות ה' הרי זה בחזקת שהוא משיח. אם עשה והצליח ונצח כל האומות שסביביו ובנה
3 מקדש במקומו וקבץ נדחי ישראל הרי זה משיח בודאי.

לקו"ש ח"ה ע' 149:

- 4 לאחרי ביאתו (דמשיח) ועל ידו תהיה קץ הגלות, ולאחרי זה – כמו שכתב הרמב"ם ברור וכדיוק – תתחיל
5 האתחלתא דגאולה ולאחרי זה הגאולה האמיתית והשלימה, ולאחרי זה ועל-ידי משיח דוקא – קיבוץ גלויות.
6 (שם הע' 51): ראה (הל' מלכים ספי"א) פס"ד ברור בזה וז"ל: יעמוד מלך מבית דוד והגה בתורה ועוסק
7 במצות . . ויכוף כל ישראל לילך בה ולחזק בדקה וילחם מלחמות ה' . . עשה והצליח ובנה מקדש במקומו
8 וקבץ נדחי ישראל כו', (וידוע אשר הרמב"ם מדייק גם בסדר דבריו).

שאלות:

א: רמב"ם הל' מלכים (פ"א):

- 9 הלכה א. שלש מצוות נצטוו ישראל בשעת כניסתן לארץ, למנות להם מלך . . להכרית זרעו של עמלק
10 . . ולבנות להם בית הבחירה.
11 הלכה ב. מנוי מלך קודם למלחמת עמלק . . והכרתת זרע עמלק קודמת לבנין הבית שנאמר ויהי כי
12 ישב המלך בביתו וה' הניח לו מסביב מכל איוביו ויאמר המלך אל נתן הנביא ראה אנכי יושב בבית
13 ארזים וכו'.

לקו"ש חט"ז ע' 304 הע' 49:

- 14 וכ"ה הסדר דג' מצות אלו בבנין בית השלישי כברמב"ם רפי"א מהלכות מלכים המלך המשיח וכו' ובונה
15 המקדש. ובה"ד שם: יעמוד מלך כו' וילחום מלחמות ה' (סתם – כולל מלחמת עמלק ולאחר הכרתת זרעו כו'
16 ומצב דמנוחה –) כו' "אם עשה והצליח ונצח כל האומות שסביביו" – אז – ובנה מקדש במקומו.

לקו"ש חט"ז תרומה (ג) ע' 301 בביאור דברי הרמב"ם ריש הל' מלכים:

- 17 שלש מצות הלל הן "תליות זו בזו", דהיינו, שלימות מצות מינוי מלך היא כשמתקיימת מצות הכרתת זרעו של
18 עמלק ומצות בנין בית הבחירה, ועד"ז במצוות האחרות, עד ששלימות קיום מצות בנין בית הבחירה קשורה
19 בקיום המצוות דמינוי מלך ומלחמת עמלק. (הע' 28 שם): ואפשר שיהי' רק לכתחילה, או גם לעכב.

ואי"מ מנ"ל לרבי שסדר הסימנים ברמב"ם הם לעיכובא!?

¹ ולהעיר מהמפורש בדברי הרבי, בשיחת חיי"ש תשמ"ז (שיחה א' ובהערה שם), וז"ל:

אף שבנוגע להלכה יש לכאורה פסק-דין ברור דהרמב"ם (ובמילא – כולל נושאי כליו) "ובנה המקדש במקומו (ואחר-כך) וקבץ נדחי ישראל . . ישי-לומר דהרמב"ם בספרו (הלכות הלכות) פסק-דין סדר המוכרח על-פי הלכה בכל אופן, מה שאין כן הסדר שיהיה רק אם אכשור דרי ויהיה כלו כל הקיצין לגמרי, שאז יבנה ביהמ"ק מלכתחילה בתכלית השלימות (על-ידי כל ישראל וכשכל יושביה עליה, וכו').

אך להעיר שמשמעות הלשון הוא שאף שיהיו כל יושבי' עלי', לא יהי' לזה דין הקיבוץ כי עדיין לא נבנה המקדש. אך בכל אופן עדיין צ"ע איך יתכן שיהי' המציאות שלא לפי סדר הרמב"ם.

ב: לקו"ש ח"ח בלק (ב) ע' 276 הע' 39 ובלקו"ש חכ"ז ע' 204 (ובכ"מ):

1 הרמב"ם כתב בהל' מלכים כאן (בריש הפרק ובסופו) **דמשיח בונה המקדש**².
ואי"מ מנא ליי' לרבי מהרמב"ם שא"א שייבנה ביהמ"ק לפני ביאת המשיח.

ג: מנא ליי' לרמב"ם כל המושג של חזקת משיח³.

תשובה:

רמב"ם ריש הל' ביהב"ח:

2 א. כבר נתפרש בתורה משכן שעשה משה רבינו, והי' לפי שעה . .

3 ב. כיון שנכנסו לארץ העמיד המשכן בגלגל ארבע עשרה שנה שכבשו וחלקו, ומשם באו לשילה ובנו
4 שם בית של אבנים ופרשו יריעות המשכן עליו ולא היתה שם תקרה, ושלש מאות ותשע שנה עמד
5 משכן שילה, וכשמת עלי חרב, ובאו לנוב ובנו שם מקדש, וכשמת שמואל חרב, ובאו לגבעון ובנו
6 שם מקדש, ומגבעון באו לבית העולמים, וימי נוב וגבעון שבע וחמשים שנה.

7 ג. כיון שנבנה המקדש בירושלים נאסרו כל המקומות כולן לבנות בהן בית לה'⁴ ולהקריב בהן קרבן,
8 ואין שם בתי לדורי הדורות אלא בירושלים לבד ובהר המורי' שבה.

לקו"ש חט"ז תרומה (ג) ע' 301 בביאור דברי הרמב"ם ריש הל' מלכים:

9 שלש מצות הלל הן "תליות זו בזו", דהיינו, שלימות מצות מינוי מלך היא כשמתקיימת מצות הכרתת זרעו של
10 עמלק ומצות בנין בית הבחירה, ועד"ז במצוות האחרות, עד ששלימות קיום מצות בנין בית הבחירה קשורה
11 בקיום המצוות דמינוי מלך ומלחמת עמלק (ובהע' 28 שם: ואפשר שיהי' רק לכתחילה, או גם לעכב). דהיינו שלימות קיום
12 מצות בנין בית הבחירה קשורה בקיום המצוות דמינוי מלך ומלחמה עמלק.

13 (שם ע' 303) ומכיון שמצות בנין ביהמ"ק קשורה בשתי המצוות האחרות, שלצורך גדר (הקיום) דבנין ביהמ"ק
14 נוגע שיהי' (קודם לזה) הקיום דמינוי מלך ו"בהניח" דמלחמת עמלק – צריך לומר שכן הי' בכל בתי המקדש.
15 אלא שכשם ששלימות ביהמ"ק עצמו לדורי דורות הי' בבנין בית העולמים כ"שנבנה המקדש בירושלים", כך
16 הוא גם בתנאיו וגדריו (שבתור הקדמה אליו), מינו מלך ומלחמת עמלק, ששלימותם נפעלה דוקא ע"י בנין
17 המקדש בירושלים.

18 (שם ע' 304 בביאור לשון הרמב"ם ריש הל' ביהב"ח) המקדש שעשה משה, כיון שנבנה במדבר והוקם "ממסע
19 למסע", הי' באופן ד"משכן" (אהל) – רק "לפי שעה". אופן זה של הקיום נמשך גם כאשר "נכנסו לארץ" כל
20 זמן שהיו שם בסדר ד"לפי שעה" – קודם גמר "ארבע עשרה שנה שכבשו ושחלקו".

² וכ"ה בלקו"ש חכ"ז ע' 204 ובהע' 96 שם:

הרמב"ם פסוק **שמשיח** בונה מקדש. והוא דעת ר' אליעזר בויק"ר ובמדב"ר. משא"כ בשאר מקומות לא נאמר שיהי' ע"י משיח דוקא. ובוזה מתורן שבימי ריב"ח רצו לבנות ביהמ"ק בלא משיח – כי זה שמשיח (דוקא) יבנה ביהמ"ק הוא חידוש התלמיד ותיק – ר"א שהי' **לאחר** זמן ריב"ח.

³ להעיר בנוגע לכל השאלות האלו, מהל' ת"ת לאדה"ז, פ"ב ה"א [אך להעיר מפסקי ההלכות בסידור אדה"ז, ועי' לקו"ש חכ"ד ע' 69 ובהע' 32 שם]:

אם אינו יודע טעמי הלכות אינו מבין גופי ההלכות לאשורן על בוריין, ונקרא בור, ולכן יש אוסרין להורות אפילו לעצמו מתוך הלכות פסוקות בלי טעמים. (ובקו"א שם): אסור להורות אפילו דבר שנראה להמורה שהוא מפורש בפירוש בחבורו כי שמא טועה בדמיונו.

והעיקר בעניינינו (כמו שיתבאר ממ"ש להלן), **שכל גדר ההלכה** הוא רק **סברה** (בלשון הרמב"ם "עולם כמנהגו נוהג").

⁴ ובלקו"ש חט"ז ע' 466 הע' 12:

מפשוט לשון הרמב"ם "לבנות בהם בית לה'" משמע, שכוונתו (לא לאיסור ההקרבה בכמה, כ"א) שאסור לבנות "בית לה'" אלא בירושלים. אלא שאח"כ מוסיף ענין **שני** – "ולהקריב בהן קרבן" [דכתבו "להקריב בהן" (בהמקומות) ולא "בו" (בהבית) מורה שזהו ענין שני – איסור הקרבה (במק"א) בבמות].

1 "ומשום באו לשילה": אז היו ישראל במצב של מנוחה יותר בארץ ישראל – כי זה הי' לאחר שכבשו
2 ושחלקו"⁵, אז בנו בית של אבנים⁶, לא אהל (כמו עד אותו זמן), אך⁷ "פרשו יריעות המשכן עליו ולא הייתה
3 שם תקרה", היינו שעדיין לא הי' בית קבוע ממש. ו"שס"ט שנה עמד משכן שילה".

4 גם בנוגע לנוב וגבעון כותב הרמב"ם: "ובנו שם מקדש"⁸ (אע"פ שהארון לא הי' שם ונקראו בכ"מ"⁹ במה
5 גדולה"¹⁰), כי מצות בנין המקדש נתקיימה גם אז; אלא שמכיון שלא הי' אז מצב של מנוחה בתכלית ממלחמה,
6 לכן לא הי' ב"ימי נוב וגבעון" "בית עולמים" – "ומגבעון באו לבית עולמים" (שאז הי' בשלימות ענין המלך,
7 בדוד ושלמה, וגם שלימות המנוחה ממלחמת עמלק).

לקו"ש ח"י"ח בלק (ב) שם ע' 276 אות ז':

8 הרמב"ם סידר את הל' מלכים בסיום וסוף ספרו היד. לכאורה, לפי סדר הזמנים – הו"ל לסדר הלכות מלכים
9 הרבה לפני¹¹ בספרו?

10 וי"ל במה שהרמב"ם סידר זה בסיום ספרו היד – ספר הלכות – הרי הוא מדגיש **ששלימות** וקיום התורה
11 וההלכה נעשה בשעה שיש (ענין ה)מלכים, וכפי שזה מובן בפשטות, שלימות הקיום של כל מצות והלכות
12 התורה היא כשיש מלך על כל ישראל, שעל ידו מתקיימת מצות מלחמות השם (להכרית זרעו של עמלק) ומצות
13 "לבנות את בית הבחירה", שרק אז שייך קיום כל הלכות ומצות התורה.

14 בפועל זה נפעל ע"י דוד המלך שהי' מלך על כל ישראל (ישראל ויהודה), הוא כבש א"י גמר ושלימות של
15 מלחמות (וה' הניח לו מסביבי מכל אויביו); ועל ידו התחיל (ההכנות עכ"פ של) בנין ביהמ"ק בירושלים,
16 במילא יכול להיות קיום התורה ומצות בשלימות¹².

⁵ ובהע' 44 שם:

ואף שהמצוה היא לאחר מלחמת עמלק, הרי מב' הכתובים שבגמרא (ורמב"ם הל' מלכים) "והניח לכם מכל אויביכם גו' והי' המקום כו"
וה' הניח לו מסביב מכל אויביו" מוכח שבנין הבית שייך למצב דמנוחה.

⁶ בזבחים קי"ב ע"ב בענין איסור הבמות אומרת המשנה, ששילה הי' בית של אבנים (כדלהלן מהרמב"ם). על יסוד זה מחדש בלקו"ש חכ"ד ע' 79 ו 81
שאיסור הבמות תלוי בענין הקביעות שע"י אבנים, וזה שהותרו הבמות בנוב וגבעון (שי"ל שהיו בית של אבנים, כדלהלן) הוא ע"פ לימוד מיוחד (לקו"ש
שם אות ג').

⁷ המילים "פרשו . . ממש" הם העתק לשון ההע' שם 45.

⁸ משמע שהי' שם בנין אבנים (וכ"כ רש"י פסחים ל"ח ע"ב). הע' 47 שם (ושם ובלקו"ש חכ"ד ע' 80 הע' 13 מדה"ב א. ג-ח, וגמ' ופיה"מ: אוה"מ
שנעשה במדבר). וצ"ע אם גם לזה צריך מלך, ואולי תלוי אם "בנו שם מקדש" (כברמב"ם כאן) שאז צריך למלך, או שרק הקימו האוה"מ המשכן. הע' 48
שם.

⁹ [מ"א ג, ד, ותוספתא. ועי' לקו"ש חכ"ד שם הע' 17 מדה"א]. בדין במה גדולה (אהל שבגלגל) נחלקו בזבחים קי"ז ע"א.

¹⁰ והותרו הבמות (משא"כ במשכן משה שהיו הבמות אסורות משום איסור הקרבה במחנות, אבל כשננסו לארץ, והיינו לגלגל, נסתלק איסור לא תעשה
זה. כ"כ בפיה"מ לרמב"ם, זבחים קי"ח ע"ב. צוין בלקו"ש חכ"ד הע' 16). ועי' עוד בלקו"ש חכ"ד שם, שלא הי' מקום אשר יבחר ה'".

¹¹ הע' 39 שם, ז"ל:

בהקדמת הרדב"ז לספר משפטים "לפי שדיניו הלכתא למשיחא". אבל צ"ע, כי . . מטעם זה גם ספר הח' והט' (ספר עבודה וקרבנות) היו צ"ל
בנקירוב עכ"פ (ל)סיום ספרו.

בנוגע לקרבנות הי' אפ"ל בדוחק, כי לדעת הרמב"ם "מקריבין הקרבנות כולן אע"פ שאין שם בית בנוי". אבל בנוגע לביהמ"ק וכל השייך לזה
אין לתרץ כן, כי הרמב"ם כתב בהל' מלכים כאן (בריש הפרק ובסופו) **דמשיח** בונה מקדש.

[ולעזיר מד"ה ולא היו ימי טובים, מלוקט ג' ע' רמ"ה שהאור שנמשך ע"י קרבנות נמשך גם בזמן הגלות, משא"כ האור שנמשך ע"י ביהמ"ק].

¹² בלקו"ש חכ"ד ע' 84, הע' 45:

מדיוק לשונות בספר היד בריש הל' ביהב"ח בגדר המ"ע "לעשות בית לה' מוכן להיות מקריבים בו כו" משמע, שהבית והמצוה בבנייתו אינו
בשביל ההקרבה כ"א "בית לה'" (והיינו להשראת השכינה), אלא שהבית צ"ל באופן ש"מוכן להיות מקריבים בו הקרבנות" (וראה לקו"ש
ח"ד ע' 1346 הע' 24).

ובלקו"ש חל"ו ע' 127 מוסיף ומבאר בזה:

המצוה ד"ועשו לי מקדש" היא מצוה ודין **דקביעות מקום**, כלשון הרמב"ם בהגדרת מצוה זו – "מצוה עשה לעשות בית לה' מוכן להיות
מקריבים בו הקרבנות כו", והיינו גדר המ"ע אינו לקדש המקום וכיו"ב, אלא לקבוע מקום בשביל לעבוד בו את ה'. וכלשון הרמב"ם בספר
המצות "ציינו לבנות בית הבחירה לעבודה" או "לבנות (לעשות) בית עבודה".

- 1 . . (סוף את י' שם): משיח יביא לשלימות התורה, שכן כתוצאה מהשתחררות משעבוד מלכיות ושליטתו של
2 משיח יתאפשר "לעסוק בתורה ובמצות כהוגן" "יהיו פנויין בתורה וחכמתו ולא יהי' להם נוגש ומבטל".

ואי"מ, איזה שלימות בקיום התומ"צ התוסף ע"י דוד על משכן שילה שלפניו?!

וע"כ צ"ל שהשלימות שהתחדשה בימות דוד היתה ענין המנוחה כפשוטה, ולפי שיטת הרמב"ם יש בג' מצוות¹³ אלו תוכן של מנוחה וביטול שעבוד האומות (ומנוחה זו התקיימה – חלקית עכ"פ – גם בביהמ"ק הב') ולכן הם מהווים סימן על מה"מ¹⁴, ממילא א"א שיתקיימו בלא מה"מ¹⁵, ועפ"ז מתורץ ג' השאלות¹⁶.

מסקנה וסיכום:

שיחת ש"פ משפטים תשנ"א, אות ו', סה"ש ע' 368:

- 3 החלטת והכרזת "מלכי רבנן" ש"הנה זה (מלך המשיח) בא", החל מהפס"ד של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו
4 שמכבר נשלמו מעשינו ועבודתנו דמשך זמן הגלות ומכונים כבר קבלת פני משיח צדקנו, וכן של הרבנים
5 ומורי-הוראה בישראל שהגיע זמן הגאולה, "עמוד מלך מבית דוד וכו' בחזקת שהוא משיח" ועד להמעמד
6 ומצב ד"הרי זה משיח בודאי".

שנקודת הענין בזה הוא, שהיות שמצב העולם הוא שאין מעכב על קיום התומ"צ, לכן גם אם לא נתקיימו הסימנים של הרמב"ם בשלימות בפועל, הרי ברור הוא שהגיע הזמן שאפשר שיתקיימו כל הסימנים בשלימות בפועל, לכן פסקו שהגיע הזמן שיעמוד מלך כו' עד למשיח ודאי.

ויש להוסיף בנוגע לענין ההסברה על משיח וגאולה:

- דברים אלו שלעיל, אפשר להסביר לכ"א, גם למי שאינו מוכן לשמוע על משיח וגאולה (בהווה), שבימינו שאין מונע ומעכב על קיום התומ"צ, הרי (ע"פ פשוטות המקראות דאם בחוקתי תלכו כו' ונתתי גשמיכם בעתם כו') כדאי לו – עבור טובתו הגשמית והרוחנית – להוסיף בקיום התומ"צ. והרי ע"י ההוספה בתומ"צ, ודאי שסוף סוף נביא תבוא הגאולה.
- הדרך היחידה להסביר זאת, הוא ע"י שאומרים הדברים – על שינוי המצב בימינו (שאינו מונע ומעכב כו' ושלכן אפשר להוסיף בקיום התומ"צ ללא הגבלות) – בשם הרבי. כי אם הדברים אינם אמורים בשם הרבי, הרי עצם ההסברה עצמה – על שינוי המצב כו' – לא תשכנע כלל.
- מאידך: אם כל ענין המשיח וגאולה הוא רק האמונה ברבי לבד – בלא להתייחס לענין העבודה שלנו שבזה – הרי מפסידים בזה את דרך הסברה למי שאינו מוכן לשמוע על משיח, ועוד זאת – בנוגע לכ"א מאתנו – שמפסידים בזה את דרך ההסברה לנפה"ב שלנו, ואכ"מ.

ולכן הכירור על משיח הוא רק ע"י בנין המקדש ולא ע"י הקרבת קרבנות כו' (שיש לומר שמתור להקריבן גם בזה"ז, כנ"ל מלקו"ש ח"ח ע' 276 הע' 39) משום ענין הקביעות וההתיישבות. [ולכאורה זוהי גם הסיבה שבג' השבועות הורה הרבי על לימוד הל' ביהב"ח ולא על קרבנות, וכן הורה על מבצע בנין כמ"ש בלקו"ש חל"ו שם בארוכה].

¹³ משא"כ קיבוץ גלויות (אף שהוא עצם מציאות הגאולה), הרי לפי שיטת הרמב"ם אינה מצוה מהתורה, ע"י לקו"ש ח"ח ע' 402 הע' 38, 571, לכן יתכן שיהי' שלא לפי סדר הסימנים ולפני בנין המקדש.

וע"י שיחת ח"ש שם בדעת הרמב"ם שביהמ"ק קודם לפני קיבוץ גלויות, כי אין לעכב הענין דקשוט האחרים עד אחרי קשוט עצמך (ע"ש. ולהעיר מסה"ש תשמ"ט ע' 126 הע' 29 ושם ע' 128). שהמובן בזה לכאורה הוא, שהקיבוץ הוא מציאות הגאולה (ואינה מצוה) לכן הוא סימן האחרון. אלא שלפ"ז יוצא, שהפעולה על אוה"ע (שע"י הקביעות דבנין המקדש) הוא לפני הפעולה שעל ישראל, דהיינו קשוט אחרים לפני קשוט עצמך. ע"ז מחדש הרבי שלמעשה הקיבוץ יהי' תחילה, והיינו כמ"ש בשיחת דואתחנן תנש"א (אות ז') שלמעשה הגאולה תהי' באופן דתכלית השלימות, אשר זאת אומרת בעצם, שלא יהי' מקום לקשוט עצמך.

¹⁴ במכתב כללי י"א ניסן ה'תש"ל (אג"ק חכ"ו ע' ק"ה בשוה"ג) "כי דוקא בנין מקדש במקומו מהסימנים על "משיח בודאי". ואוי"ל כי "מקומו" הוא תנאי וחלק מבנין המקדש גופא, משא"כ זה שצריך מה"מ ונצחון המלחמה הוא תנאי מהצד. בביאור יותר: השלימות בבנין המקדש העתיד – שלמעלה מנצחון המלחמה – מתבטא בענין מקומו, והרי כך הוא לפי המבואר בקונ' שרימוז על בית רבנות שבבבל. וע"י לשון הרבי בשיחת שבת שובה (ב) התועדויות ע' 84 (ושם ע' 85 בענין הקריאה בהקהל במקדש שלמעלה משמיטה, ע"ש).

¹⁵ ע"י השלמה.

¹⁶ ולפ"ז מובן שמ"ש בלקו"ש ח"ה הוא ע"ד דברי הרמב"ם גופא ש"כל מי שאינו מאמין או מי שאינו מחכה לביאתו" (וע"י גם עיקר הי"ב בפיה"מ לסנהדרין).

השלמה

שייך להע' 15:

על **חידוש** המיוחד של הגאולה (אשר צריך משום דוקא את כוחו של משיח כדי להביאה), על אף שלפי שיטת הרמב"ם בימוה"מ עולם כמנהגו נוהג, יש להעיר:

מלקו"ש חי"א ע' 50:

1 ראשית המשכת הגאולה היא למע' מסדר השתל'. כמו"כ הוא באופן המשכתה למטה, שלא תעבור דרך סדרי
2 הטבע וכו', כ"א בשעתא חדא וברגעא חדא. (ובהערה 65 שם): כפס"ד הרמב"ם (הל' תשוב פ"ז ה"ה):
3 **הבטיחה** תורה שסוף לעשות תשובה בסוף גלותן ומיד¹⁷ **הן** נגאלין.

ולקו"ש חל"ה ע' 209:

4 אע"פ שפסק הרמב"ם שלא "יבטל דבר ממנהגו של עולם" ולא "יהי" שם חידוש במעשה בראשית אלא עולם
5 כמנהגו נוהג", מ"מ, זהו שלא יתבטלו חוקי טבע הבריאה, אבל מובן שזה שכל העולם כולו יעבוד את ה' ביחד
6 ולא תהיינה מלחמות כו' ועסקם יהי' לדעת את ה' בלבד, ה"ז חידוש בהנהגה העולם, שלא מצינו כזאת מעולם.

ולהעיר גם שיחת אחש"פ תשמ"ח, סה"ש ע' 389:

7 עיקר החידוש של משיח לא יהי' בעבודה של ישראל בתומ"צ – כי זה הי' כבר בזמן שלמה, ומעין זה בזמן
8 חזקי' וכיו"ב – אלא בתיקון כל העולם והאומות שבה, "ויתקן את העולם כולו לעבוד את ה' ביחד שנאמר כי
9 אז אהפוך אל עמים שפה ברורה לקרוא כולם בשם ה' ולעבדו שכס אחד".

10 . כל זמן שנמצאים לפני ביאת המשיח (לא רק בגלות, אלא אפילו בזמן האבות, ובזמן שביהמ"ק הי' קיים,
11 בזמן דוד וכו') העולם כולו עדיין אינו מתוקן ("לעבוד את ה'"), כמו שרואים שגם בזמן דוד (וכיו"ב) היו
12 אומות העולם בתקפם (ואדרבה – עיקר עבודת דוד הי' במלחמות האומות, "דם רב שפכת ומלחמות גדולות
13 עשית"), ובזמן שלמה הי' מלוכה של מצרים ששם ברח ירבעם שמרד בשלמה, ועאכו"כ בזמנים אחרים.
14 ובזה יתבטא עיקר החידוש של משיח צדקנו, שלא יישאר פרט בעולם שלא נמצב במצב של "והיתה לה'
15 המלוכה".

¹⁷ יסוד ההוכחה מלשון הרמב"ם "מיד" מבואר בלקו"ש חכ"ז ע' 223 הע' 59 (ומקורו בהתוועדויות תרש"מ ע' 1479).